

УДК 334.012.34

Є.О. Берковський, В.О. Петренко

Національна металургійна академія України, м. Дніпро, Україна

Формування ефективної системи інтелектуальної безпеки – запроука сталого розвитку підприємства

Безпека людського розвитку в економіці знань – це насамперед безпека інтелектуального розвитку людини, інтелект якої є основою формування, накопичення та використання інтелектуальних ресурсів.

Виходячи з цього, в сучасних умовах убезпечення інтелектуальної діяльності як діяльності з продукування, обміну, використання інтелектуальних ресурсів, виступає пріоритетною складовою безпеки людського розвитку та економічної безпеки.

Таким чином, в умовах економіки знань інтелектуальна безпека набуває провідної ролі в убезпеченні людського розвитку. Це суттєво актуалізує дослідження її змісту, умов, структури та напрямів забезпечення [1, с. 278 -279].

Інформація, знання, творчість, інтелектуальна власність – це ті важелі, які сприяють розвитку економічного потенціалу підприємств і країни в цілому.

Водночас надзвичайно актуальним є питання створення цивілізованого економічного середовища, побудованого за законами ринкових відносин, в якому товаровиробники, продавці та споживачі будуть надійно захищені від недобросовісної конкуренції, в основі якої, як правило, завжди лежить неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності й виробництво контрафактної продукції.

Для реалізації цих завдань в Україні необхідно активізувати та підвищити ефективність використання потенціалу інтелектуальної власності [2, с.156].

На думку автора [3, с.70], актуальність проблеми дослідження інтелектуальної безпеки у системі економічної безпеки держави, зумовлена:

- по-перше, відсутністю дієвих організаційно-правових та економічних механізмів, спрямованих на захист об'єктів інтелектуальної власності та продуктів інтелектуальної діяльності;
- по-друге, нестачею стимулів до підвищення престижності розумової праці та зацікавленості носіїв інтелекту до плідної праці;

- по-третє, недієвістю організаційно-економічних заходів із питань відтворення інтелектуального потенціалу держави та його поступового зростання;
- по-четверте, високою ймовірністю виникнення інтелектуальної кризи внаслідок критичного відставання України від провідних країн світу щодо залучення приватного бізнесу у фінансування науково-дослідних робіт та переходу вітчизняної економіки на вищі технологічні уклади;
- по-п'яте, певною девальвацією морально-духовних цінностей і відсутністю пропагування високоморальних принципів та утвердження культурно-духовних й інтелектуальних цінностей у суспільстві.

Інтелектуальна складова економічної безпеки підприємства включає:

- інтелектуальний капітал;
- компетентнісне кадрове забезпечення та мотивацію інтелектуальної діяльності персоналу;
- аналіз виробничої діяльності та розробку нових ідей розвитку технологій та обладнання; діяльність по охороні та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- алгоритм розпорядження правами на об'єкти інтелектуальної власності при їх впровадженні у виробництво;
- компенсаційні дії по ризикам неякісних поставок сировини та вимушеної зміни номенклатури готової продукції;
- управління внутрішніми ризиками виробництва;
- управління захистом інформаційних баз даних [4, с. 44].

90

Забезпечення інтелектуальної безпеки промисловими підприємствами України є цілеспрямованою діяльністю з захисту життєво важливих інтересів, яка зумовлює вживання превентивних заходів запобігання виникненню загроз і небезпек, а також пошук засобів та інструментів як для зменшення негативних наслідків загроз та небезпек, так і для створення умов захищеності підприємства.

Досягти високого рівня інтелектуальної безпеки підприємства можливо за умови організації діяльності, що полягає у забезпеченні захисту інтелектуальних інтересів особи, суспільства, держави, захисту інтелектуальних ресурсів підприємства, його інтелектуального капіталу, інтелектуального захисту знань, як інтелектуальних ресурсів суспільства,

убезпечення працівників знань та їх інтелектуальної праці, інтелектуального продукту, інтелектуальної власності, інтелектуального капіталу від інтелектуальних загроз, ризиків.

Для цього на підприємстві потрібно активізувати діяльність по:

- прогнозуванню та зменшенню рівня ризиків, в тому числі ризиків впровадження новацій;
- аналітичному та евристичному аналізу правозастосування;
- умовам створення чи оновлення технологій виробництва інноваційної продукції та її сортаменту;
- організації заходів по охороні та захисту об'єктів права інтелектуальної власності;
- кадрового, інжинірингового та фінансово- економічного супроводження використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Висновок

Механізм формування системи інтелектуальної безпеки промислового підприємства включає:

- вимоги національної безпеки;
- вимоги нової інноваційної економіки;
- вимоги економіки знань.
- в умовах загроз, ризиків та небезпеки і необхідності належного захисту інтелектуальних продуктів, реалізується:
- при використанні інтелектуальних ресурсів;
- кадрового забезпечення персоналу;
- мотивації персоналу;
- інтелектуального капіталу підприємства.

Список використаних джерел

1. Марченко О.С. Інтелектуальна безпека у вимірі економіки знань. Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого», 2012. № 1(8). С.278-279.

2. Довженко В.А. Безпека інтелектуальної власності в контексті євро інтеграційного вектора розвитку економіки України. Інтелектуальна економіка: глобальні тенденції та національні перспективи: матеріали Всеукраїнської

науково-практичної інтернет- конференції з міжнародною участю, 15 травня 2015 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2015. С. 156-161.

3. Ревак І. О. Інтелектуальна безпека – невід’ємна складова національної безпеки України . Управління розвитком :збірник наукових статей, 2008. № 6. С. 70–73.

4. Петренко В.О., Фонарьова Т.А., Кучерин Г.О., Хмарна О.М., Воліков Т.А. Інтелектуальна складова економічної безпеки у стратегії промислового підприємства. Моделювання процесів в економіці та управлінні проектами з використанням нових інформаційних технологій [Текст]: Монографія / за заг. ред. В.О.Тімофєєва, І.В.Чумаченко. Х.: ХНУРЕ, 2015. 245 с. С. 34-44.

Цей матеріал був поданий до IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Створення, охорона, захист і комерціалізація об’єктів права інтелектуальної власності», що відбулася 22.04.2021 та був розміщений в рамках цієї конференції для ширшого ознайомлення за погодженням з автором